

Salvele Aurorei

Freamătul creator al vîilor dezbateri care mișcă viața teatrală sovietică se alimentează, în ultimul timp, cu perspectiva sărbătoririi a 40 de ani scurși de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Stagiunea acestui an s-a deschis sub semnul unei comuniuni însușite a dramaturgilor și făuritorilor de spectacole în vederea întimpinării acestei mari aniversări. Chiar înainte de începutul stagiunii, teatrele au încheiat angajamente de colaborare cu scriitorii dramaturgi și de pretutindeni — de pe nemăsurata rețea teatrală a Uniunii — ne parvin ecourile febrilelor pregătiri ce se fac în amintirea și pentru cinstirea acelei zi lntil din douăzeci și cinci pe care poetul o cîntă ca pe singura zi a cărei lîmpede luminează n-ai nici o treaptă ca s-o mai atingi.

I. Prut lucrează la o cronică dramatică a celor 40 de ani care au purtat popoarele sovietice Pe aripele gloriei. Simonov vrea să înfățișeze momentele mărețe și eroice ale apărării Moscovei în 1941 și află patosul potrivit versurilor cu care s-a hotărît să cînte armele și pe oamenii acelor înălțătoare momente, în clocotul Marelui Octombrie. K. Burunov vede și el lumina Marelui Octombrie învăluind trezirea la viață a poporului turkmen...

În așteptările oamenilor de teatru și ale publicului, rodul acestor pregătiri și strădanii creatoare se vrea măsurat cu rodnicia aceluia an — al zecelea de la revoluție — care a dat teatrului sovietic și teatrului mondial dramaturgia clasică a unor Vs. Ivanov, Treniov, Vișnevski; firește, socotindu-se de la sine înțeleasă, treapta calitativă, distinctivă, pe care o impune experiența artistică dobîndită de atunci, de la ei, înapoi.

*

Am vrea să desprindem din știrile de mai sus nu numai semnificațiile aparente. Evocăm astăzi — în al 39-lea an de cînd au fost lansate — salvele de pe Aurora. Ceea ce s-a petrecut acum 39 de ani, pe malurile Nevei și mai departe pe întinsurile reci și totuși clocotitoare ale pămîntului rusc, nu aparține — ca izvor de învolburată trecere la viață — numai popoarelor sovietice. Vestea salvelor de pe Aurora a făcut cunoscută întregii omeniri bucuria intrării într-o nouă istorie. Ideile Marelui Octombrie au cucerit și pătruns zi de zi, triumfătoare, mereu mai adînc, în conștiința sutelor de milioane de oameni de pe glob. Succesele — pe toate tărîmurile de activitate,

socială, economică, politică, științifică, artistică — dobândite de Uniunea Sovietică în rastimpul anilor scurși de la revoluție, dacă uluiesc și sperie pe cei care se angajaseră altă dată într-o zornăitoare, asasină dar neputincioasă intervenție armată, apar ca semne pilduitoare și încurajatoare chiar și în privirile și cugetele celorlalți — popoare și oameni — care în afara hotarelor Uniunii Sovietice au izbutit să rupă cătușele exploatareii ori suferă încă strinsoarea lor.

Ce a fost acea admirabilă conștiință revoluționară din noiembrie 1917 ? O poate oricine afla din nenumăratele amintiri, emoționante, cite au fost povestite generațiilor mai tinere de către cei care au trăit revoluția și anul cruntului dar gloriosului război civil. Pentru oamenii de teatru, e pilduitor să pomenim numele lui Alexei Titov, actorul care inițiasă în satul său natal Umansk, din regiunea Kubanului, un Teatru Roșu — asemenea millor de colective teatrale cite se întemeiaseră pe atunci în clocotul și focul războiului civil. Numele lui este citat în „Buletinul Artei Dramatice”, ce apărea la acea vreme, pentru felul eroic în care a căzut, înfruntind năvala bandelor albe, după ce, o clipă înainte, animase cu glasul său, de pe scenă, publicul de muncitori și țărani ai teatrului său... E pilduitor să mai pomenim de Vahtangov : el educa pe elevii săi actori și însămința în ei spiritul revoluționar, folosind priveliștea cenușie și ploioasă a străzilor Moscovei, care se profila sub fereastra studioului său și care era populată de „oamenii cu arme”, obosiți de veghe și luptă, dar statornic cu privirile încălzite de revoluția ce săvârșeau.

Acest spirit revoluționar a intrat în arta teatrului sovietic și a ridicat arta teatrului sovietic pe treptele înalte pe care se află.

Acest spirit revoluționar, partinic — direct, proaspăt — netrecut prin filtrul nici unei inhibiții dogmatice, ori falsificări vulgarizatoare, animă astăzi, la a 39-a aniversare și în pregătirea celei de a 40-a aniversări a revoluției, viața și preocupările omului sovietic, artistului sovietic. În dezlegarea complexelor probleme ce se pun astăzi oamenilor de artă, Maiakovski pare să fie, în acest sens al conștiinței revoluționare, prezent :

Trag poeții la tirade,
bufonează bufonade
scriu de toate, ca să fie :
luptă, steag, oțel, redută
dar această vorbărie
Revoluției — ce ajută ?
Revoluția e simplă...
Versul de sirop, greoi,
nu-i de loc pentru eroi...

Revoluția e simplă... Spre dobândirea acestei mari și incandescente simplități a revoluției, se poartă astăzi în Uniunea Sovietică discuțiile privind artele — teatrul, dramaturgia. În spiritul acesta, simplu și nealterat revoluționar, se străduie dramaturgii, regizorii, actorii și se așteaptă, întimpinindu-se aniversarea anului 40, urcarea unei noi trepte calitative a artei realist-socialiste.

*

Și la noi se resimte, în lumea oamenilor de teatru, o vie frământare, o teamă de tirania viziunilor și ingerințelor dogmatice, în creația artistică, dorința de a merge

mai departe spre creația unor cât mai valoroase realizări. Regizorii caută cu febrilitate premisele și condițiile valabile îndrăzelii artistice; actorii se surprind căutind căile care să-i dezlege de chingile practicilor empirice și care să le așeze arta pe baze științifice, fără să le răpească prerogativele inițiativei și personalității lor creatoare. Scenografiile descoperă în realizările lor de pînă acum că „realismul arhitectonic”, pentru care succesul și prețuirea criticii nu i-au ocolit cîteodată, i-a îndepărtat totuși de adevăratul realism și de exigențele efective ale teatrului. Ei revendică, cu o formulă doar aparent paradoxală, „reteatralizarea teatrului”. Cerința lor sparge hotarele sferei artelor plastice din teatru. Despre necesitatea teatrului — înțeles ca o necesitate de structură artistică — se arată pătrunși și scriitorii de teatru. Recentul prim congres al scriitorilor din R.P.R., abordind problematica noii dramaturgii românești, a atins printre altele (problema omului contemporan în teatru, problema actualității în teatru, problema conflictului, a temei etc.) și problema conexiunii intime a textului dramatic la elementele scenice care o consacră.

Discuțiile pe care le poartă astăzi și problemele pe care le ridică oamenii de teatru romini vădesc fără doar și poate eforturile spre depășirea unui stadiu. Nu e locul să pronosticăm la ce limanuri vor duce acesse, strădanii. Ni se pare însă vrednic de subliniat că pasul înainte spre care tind artele teatrale romine se face în numele și pentru adîncirea metodei realist-socialiste, pentru netezirea drumului spre o mereu mai desăvîrșită expresie artistică, corespunzătoare variatelor și subtililor aspecte pe care le înfățișează viața și fapta omului contemporan.

S-ar cere ca, evocînd azi zilele Marelui Octombrie, și noi, cei care osirdim — cu ample și variate discuții și puncte de vedere — la dezvoltarea artei noastre teatrale, să animăm gîndirea și intențiile noastre bune cu acel spirit revoluționar care străjuiește, activ și proaspăt, eforturile artiștilor din Uniunea Sovietică.

Căci și pentru noi acea zi întii din douăzeci și cinci este, ca și pentru Maikowski, o zi a cărei limpede lumină n-ai nici o treaptă ca s-o mai atingi.